

Yttrande över remiss: Stärkt skydd för valhemligheten

Umeå kommun har getts möjlighet att som remissinstans lämna ett yttrande över justitiedepartementets promemoria Stärkt skydd för valhemligheten JU2018/00824/L6.

I promemorian föreslås att det i anslutning till en vallokal eller röstningslokal ska ordnas en avskärmd plats där valsedlar kan läggas ut. Detta ska stärka skyddet för valhemligheten.

Dessutom innehåller promemorian ett förslag att det ska kunna lämnas en särskild personröst genom tillskrift på en valsedel med enbart valbeteckning (så kallade blanka valsedlar) eller på en valsedel med uppgift om val- och partibeteckning (så kallade partimarkerade valsedlar) för ett parti som anmält samtliga sina kandidater. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2018.

Umeå kommun gav i likhet med många andra remissinstanser förslag och kommentarer på betänkandet Snabbare omval och förstärkt skydd av valhemligheten (SOU 2016:71) som i sig bör stärka skyddet av valhemligheten. Det finns därför inte någon anledning att skynda fram ett förslag med avskärmning som promemorian föreslår. Umeå kommun avstyrker därför promemorians förslag i den delen.

När det gäller förslaget kring att lämna en särskild personröst innebär det bland annat att det kommer att bli möjligt att göra ett personval även under förtidsröstningen om väljaren befinner sig på annan ort. Umeå kommun tycker att det är ett bra förslag och tillstyrker det.

Förslaget att ordna en avskärmd plats i anslutning till ett röstmottagningsställe där valsedlar kan läggas ut är inte helt genomtänkt. En av invändningarna är att tidsramen att detta ska träda i kraft till den 1

oktober 2018 är för kort. Alla kommuner arbetar för närvarande för fullt med att förbereda höstens val och har inte möjlighet att hantera en sådan stor fråga med så kort varsel. Dessutom skulle en sådan regel träda i kraft i samband med ett eventuellt omval. Vidare finns det risk att en sådan allmänt hållen regel gör att kommunerna löser detta på olika sätt.

Det är mycket olyckligt att lämna ett förslag utan vidare vägledning till kommunerna hur avskärmningen av valsedlarna ska hanteras. I utredningen poängteras att ansvaret för att se till att detta krav uppfylls läggs på kommunernas valnämnder. Det kan innebära många olika lösningar på avskärmningar. Umeå kommun menar att detta är olyckligt eftersom väljarna kan uppfatta det som att kommunerna har olika uppfattning på hur valhemligheten ska skyddas.

Med det nya förslaget kvarstår också frågan hur en avskärmning kan utformas i vissa av de lokaler som används som vallokaler. I promemorian nämns att kommunerna kan komma att behöva överväga anpassningar av de lokaler som fungerar som val- och röstningslokaler. Det är inte helt givet att samtliga de lokaler som används idag kan anpassas på det sätt som skulle behövas. Om det skulle visa sig att en befintlig lokal inte längre kan användas blir alternativet en förhyrning eller att vallokalen får flyttas till en större lokal. Det kan försämra tillgängligheten genom att en del väljare får längre än vad de tidigare har haft till sin vallokal.

Umeå kommun menar också att förslaget inte löser problemen med vare sig köbildning, risk för sabotage eller svårigheten att hålla ordning bland valsedlarna som framfördes när det gäller det tidigare förslaget om nya valskärmar/valbås.

Det finns snarare anledning att, som många remissinstanser lyfte fram i samband med 2015 års vallagsutredning, göra en översyn av det befintliga valsedelssystemet i sin helhet.

Hans Lindberg
Kommunstyrelsens ordförande

Margaretha Alfredsson
tillförordnad stadsdirektör